

RYNEK PRACY W IV KWARTALE 2005 R. NA PODSTAWIE BAEL

Informacja została opracowana na podstawie uogólnionych wyników reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), przeprowadzonego w IV kwartale 2005 r.

W IV kwartale 2005 r. wśród ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej 44,1% stanowili pracujący, 10,4% - bezrobotni, a 45,5% - bierni zawodowo. Oznacza to, że ponad połowa badanej zbiorowości (55,9%) nie wykonywała pracy.

Ludność aktywna zawodowo

W omawianym kwartale grupa aktywnych zawodowo (pracujących i bezrobotnych) liczyła 634 tys. osób i w porównaniu z IV kwartałem 2004 r. zwiększyła się o 4,3%. Na zmianę ich liczebności wpłynął głównie wzrost liczby pracujących.

Wyszczególnienie	IV kwartał	
	2004	2005
Aktywni zawodowo w tys.:		
pracujący	491	513
bezrobotni	117	121
Bierni zawodowo w tys.	555	530
w %		
Współczynnik aktywności zawodowej	52,3	54,5
Wskaźnik zatrudniania	42,2	44,1
Stopa bezrobocia	19,2	19,1

Aktywni zawodowo stanowili 54,5% ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej. Odsetek ten był nieco większy niż w analogicznym okresie ub. roku (52,3%), do czego przyczynił się wzrost poziomu aktywności zawodowej mieszkańców zarówno wsi (o 2,3 pkt procentowe), jak i miast (o 2,0 pkt), a także kobiet (o 3,0 pkt). Zmalał jedynie współczynnik aktywności zawodowej mężczyzn – o 1,0 pkt.

Rozpatrując kryterium wieku, najliczniejszą grupę aktywnych zawodowo stanowiły osoby pomiędzy 25 a 34 rokiem życia, natomiast najmniejsze: osoby najmłodsze - w wieku 15-24 lata oraz najstarsze - w wieku 55 lat i więcej.

Opisane powyżej zmiany spowodowały spadek wielkości obciążenia pracujących osobami niepracującymi. Na 1000 osób pracujących przypadało 1269 osób bezrobotnych i biernych zawodowo. W porównaniu z IV kwartałem 2004 r. nastąpiła poprawa - obciążenie zmniejszyło się o 100 osób.

Kwartalna analiza wyników BAEL wskazuje na sezonowe zmiany aktywności zawodowej. Podobnie jak w latach ubiegłych, największa wystąpiła w miesiącach letnich (tzn. w II i III kwartale), co wynikało z większej liczby pracujących mieszkańców wsi.

Na przełomie całego roku znacznie wyższą aktywnością zawodową charakteryzowali się mężczyźni niż kobiety. Rozpatrując kryterium miejsca zamieszkania bardziej aktywni byli mieszkańcy wsi niż miast.

Współczynnik aktywności zawodowej ludności w wieku 15 lat i więcej w 2005 r.

Wyszczególnienie	I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.
	w %			
Ogółem	51,7	54,2	56,9	54,5
Mężczyźni	59,6	62,4	63,8	61,6
Kobiety	44,0	46,5	50,5	47,4
Miasto	51,5	52,7	53,4	52,8
Wieś	51,9	55,6	59,7	55,8

W województwie świętokrzyskim współczynnik aktywności zawodowej przeciętnie w 2005 r. ukształtował się na poziomie 54,3%, tj. wyższym niż rok wcześniej o 1,6 pkt procentowego. Wzrost aktywności mieszkańców naszego regionu przebiegał nieco szybciej niż w pozostałych województwach, co spowodowało zmniejszenie dystansu do wskaźnika krajowego z 2,0 pkt w 2004 r. do 0,6 pkt w 2005 r.

Pracujący

Według BAEL w IV kwartale 2005 r. populacja pracujących liczyła 513 tys. osób i w ciągu roku zwiększyła się o 4,4%. Pracujących przybyło we wszystkich podstawowych grupach ludności: wśród kobiet o 5,6%, mężczyzn - o 3,6%, mieszkańców wsi - o 4,8% oraz miast - o 4,0%.

Wskaźnik zatrudnienia będący miernikiem zaangażowania ludności w procesie pracy wynosił 44,1% i był większy o 1,9 pkt w stosunku do IV kwartału 2004 r. W ramach analizowanych grup nie odnotowano zasadniczych zmian. Poziom zaangażowania zawodowego kobiet pozostał znacznie niższy niż mężczyzn (o 11,7 pkt), jak również mieszkańców miast wobec zamieszkałych na wsi (o 6,0 pkt).

Wykształcenie i wiek to jedne z najistotniejszych czynników warunkujących możliwość zatrudnienia. W populacji młodzieży w wieku do 24 lat wskaźnik zatrudnienia był stosunkowo niski – 15,6%. W kolejnych przedziałach wiekowych jego poziom wzrastał, a najwyższy pułap osiągnął w grupie 35-44 lata (76,9%). Wśród osób starszych zaangażowanie zawodowe maleje – dla wieku 55 lat i więcej wskaźnik zatrudnienia wyniósł 18,9%. Wskaźnik ten wyznaczony dla osób w wieku produkcyjnym sięgał 56,3%, co oznaczało, że tylko niewiele ponad połowa z nich pracowała.

Rozpatrując kryterium wykształcenia, najwyższym wskaźnikiem zatrudnienia charakteryzowały się osoby posiadające wykształcenie wyższe (pracowało 69,3% tej populacji), a najniższym – osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (19,9%) oraz średnim ogólnokształcącym (27,7%).

Ważną cechą zawodową, która pozwala dokonać oceny sytuacji na rynku pracy, jest status zatrudnienia. W IV kwartale 2005 r. na ogół pracujących składali się: pracownicy najemni – 61,2%; pracujący na własny rachunek (nie zatrudniający pracowników) – 29,2%; pracodawcy – 2,9% oraz pomagający członkowie rodzin – 6,8%.

W 2005 r., podobnie jak w latach poprzednich, liczba pracujących kształtowała się pod wpływem sezonowych zmian popytu na pracę, szczególnie na wiejskim rynku pracy.

Analizując wskaźnik zatrudnienia pod kątem płci, zauważamy, że jego wahania w ciągu roku zarówno u mężczyzn, jak i u kobiet były podobne. Wyraźne różnice obserwowano w przekroju terytorialnym, gdzie wskaźnik w kolejnych kwartałach roku cechowała duża stabilność w mieście, a niska na wsi. Potwierdza to, że na wsi zatrudnienie kształtuje się sezonowo, głównie ze względu na charakter pracy w rolnictwie.

Współczynnik zatrudnienia w 2005 r.

Wyszczególnienie	I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.
	w %			
Ogółem	41,0	44,0	46,9	44,1
Mężczyźni	47,0	50,2	52,9	50,0
Kobiety	35,2	38,2	41,6	38,3
Miasta	38,2	39,3	40,1	40,7
Wieś	43,6	48,2	52,4	46,7

Przeciętnie w 2005 r. w Świętokrzyskim pracowało 44,0% badanej populacji, tj. o 2,1 pkt procentowe więcej niż w poprzednim roku. Wskaźnik wyznaczony dla kraju wynosił 45,2%, a jego wzrost na przestrzeni roku był o ponad połowę mniejszy niż w naszym regionie – o 0,9 pkt.

Bezrobotni

W IV kwartale 2005 r. odnotowano wzrost liczby bezrobotnych w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego. Zbiorowość bezrobotnych liczyła 121 tys. osób i zwiększyła się w skali roku o 3,4%.

Nadal wśród bezrobotnych przeważają mężczyźni (55,3%), przy czym w analizowanym okresie przybyło zarówno bezrobotnych mężczyzn (o 3,0%), jak i kobiet (o 1,9%).

Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania, należy odnotować zniwelowanie dotychczasowej przewagi poszukujących pracy mieszkańców miast, których udział zmniejszył się do 50,4% ogółu bezrobotnych. Przyczynił się do tego ubytek ich liczby o 3,4%, podczas gdy na terenach wiejskich bezrobocie wzrosło o 2,6%.

Stopa bezrobocia

W omawianym kwartale stopa bezrobocia w województwie świętokrzyskim osiągnęła poziom 19,1%. Mimo wzrostu liczby bezrobotnych w porównaniu z IV kwartałem 2004 r. stopa bezrobocia uległa poprawie o 0,1 pkt.

W gorszej sytuacji na rynku pracy pozostawały kobiety, wśród których stopa bezrobocia wyniosła 19,0%, pomimo że w ciągu roku spadła o 0,5 pkt. Dla mężczyzn stopa bezrobocia zmalała o 0,1 pkt i wyniosła 18,9%. Wyraźnie wyższy poziom bezrobocia utrzymywał się w mieście, gdzie wskaźnik ten wyniósł 22,5% (spadek o 1,4 pkt) niż na wsi – 16,3% (wzrost o 0,6 pkt).

Nadal w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy pozostaje młodzież (do 24 lat), wśród której stopa bezrobocia wzrosła w skali roku o 6,8 pkt i w ostatnim kwartale 2005 r. osiągnęła 46,8%, tj. była ponad dwukrotnie wyższa niż stopa wyliczona dla całej populacji. Wskaźnik wyznaczony dla osób w wieku produkcyjnym wyniósł 19,9%.

Biorąc pod uwagę wykształcenie, w najlepszej sytuacji na rynku pracy pozostają wciąż osoby, które ukończyły szkołę wyższą. Stopa bezrobocia w tej grupie wyniosła 11,9%, przy czym była większa niż rok wcześniej o 0,9 pkt. Najwyższy wskaźnik charakteryzował osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (34,3%), chociaż w stosunku do ub. roku odnotowano jego spadek o 3,6 pkt.

Okres poszukiwania pracy jest istotnym czynnikiem określającym sytuację bezrobotnych na rynku pracy. Długi okres poszukiwania pracy wyraźnie zmniejsza szanse na ponowne zatrudnienie. Wyniki BAEL pokazują, że długotrwale bezrobotni stanowią niezmiennie bardzo liczną zbiorowość – w omawianym kwartale 60,0% bezrobotnych poszukiwało pracy dłużej niż rok.

Przeciętny czas poszukiwania pracy w województwie świętokrzyskim wyniósł 22 miesiące i był dłuższy niż przed rokiem o 2 miesiące. Kobiety zdecydowanie dłużej szukały pracy (średnio 23 miesiące) niż mężczyźni (21 miesięcy).

W 2005 r. najwyższą stopą bezrobocia charakteryzował się kwartał I (20,7%). Na przestrzeni kolejnych miesięcy wskaźnik ten malał stopniowo i osiągnął w III kwartale 17,5%. W IV kwartale jego poziom podniósł się ponownie - do 19,1%.

Z punktu widzenia miejsca zamieszkania w znacznie gorszej sytuacji pozostają mieszkańcy miast, gdzie stopa bezrobocia zmniejsza się znacznie wolniej niż na wsi. Ponadto sezonowość spadku bezrobocia w kwartałach letnich widoczna jest tylko na wsi.

Stopa bezrobocia w 2005 r.

Wyszczególnienie	I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.
	w %			
Ogółem	20,7	18,8	17,5	19,1
Mężczyźni	21,3	19,6	17,4	18,9
Kobiety	20,0	17,8	17,6	19,0
Miasta	25,8	25,5	24,9	22,5
Wieś	15,9	13,2	11,9	16,3

Przeciętna roczna stopa bezrobocia w 2005 r. w województwie świętokrzyskim wyniosła 19,0%, co plasuje nasz region na dwunastym miejscu wśród wszystkich województw pod względem wysokości wskaźnika (najniższa – województwo podlaskie - 14,3%; najwyższa – województwo dolnośląskie - 22,8%). Przeciętna roczna stopa bezrobocia dla Polski wyniosła 17,7%.

Bierni zawodowo

Analiza danych pochodzących z BAEL pozwala na wyodrębnienie z populacji ludności w wieku 15 lat i więcej grupę biernych zawodowo, tzn. osób, które nie pracowały i z różnych przyczyn nie poszukiwały pracy. Zbiorowość ta liczyła w IV kwartale 2005 r. 530 tys. osób, tj. 45,5% ogółu badanej zbiorowości (o 2,2% mniej niż w analogicznym okresie ub. roku).

Wśród biernych zawodowo większość stanowiły kobiety (58,3%). Ponad połowa biernych zawodowo to mieszkańcy wsi (54,3%).

Biorąc pod uwagę kryterium wieku, największa grupa biernych zawodowo to osoby w wieku 55 lat i więcej (52,3%), zaś najmniejsza - w wieku 35-44 lata (3,6%). Bierni zawodowo w wieku produkcyjnym stanowili 48,3% ich ogółu.

Struktura biernych zawodowo według płci i miejsca zamieszkania w 2005 r.

Wyszczególnienie	I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.
	w %			
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0
Mężczyźni	40,9	39,6	40,2	41,7
Kobiety	59,1	60,2	59,8	58,3
Miasto	49,1	48,2	48,0	45,7
Wieś	50,9	51,8	52,0	54,3

Roczna analiza struktury biernych zawodowo wskazuje na wahania w tej populacji udziału kobiet – od jego zwiększenia w I i II kwartale do spadku na przestrzeni II półrocza 2005 r.

Miejsce zamieszkania warunkowało biernych zawodowo silniej niż rok wcześniej. Przewaga biernych mieszkańców wsi, niewielka w pierwszych miesiącach roku, rosła w kolejnych kwartałach i wyniosła pod koniec 2005 r. prawie 9 pkt procentowych.

PODSUMOWANIE

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności za IV kwartał 2005 r. wskazują na poprawę sytuacji na rynku pracy w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego. Zwiększyła się liczba pracujących, co spowodowało wzrost wskaźnika zatrudnienia, obniżyła się również stopa bezrobocia. Z kolei wzrosła liczba bezrobotnych, ale zmniejszyła się liczba biernych zawodowo.

Wśród kobiet zanotowano zdecydowaną poprawę wszystkich wskaźników. Wśród mężczyzn nastąpił wzrost zatrudnienia (liczby pracujących i wskaźnika zatrudnienia), ale wzrosła również liczba bezrobotnych, natomiast stopa bezrobocia pozostała bez zmian.

Rozpatrując kryterium miejsca zamieszkania, korzystne zmiany zaobserwowano zarówno na wsi, jak i w mieście. Pomimo zwiększenia liczby bezrobotnych nastąpił wzrost zatrudnienia i spadła stopa bezrobocia.